

Lacković-Grgin K. i sur. (ur) (2002) Zbirka psihologijskih skala i upitnika – I., 108-112.

Marijan Mihić & Anita Vulić Prtorić

SKALA STAVOVA NASTAVNIKA PREMA INTEGRACIJI DJECE S TEŠKOĆAMA (TIAQ)

Skala stavova nastavnika prema integraciji (TIAQ) procjenjuje stavove nastavnika prema uključivanju djece s teškoćama u redovne osnovne škole. Autori Sideridis i Chandler (1997.) su konstruirali ovaj upitnik s namjerom da njime mjere 4 konstrukta koji se odnose na uključivanje učenika s teškoćama u redovne škole. Ta 4 konstrukta definirali su na slijedeći način:

1. Vještine: percipirane vještine i kompetentnost nastavnika da uspješno podučavaju i upravljaju ponašanjem učenika s teškoćama koji su integrirani u njihov razred;
2. Dobiti: dobiti od integracije učenika s i bez teškoća;
3. Prihvatanje: nastavnikova percepcija socijalnog prihvatanja ili odbacivanja učenika s teškoćama, te spremnost nastavnika da prihvate učenika s teškoćom u svoj razred;
4. Podrška: podrška nastavnicima u obliku dostupnosti primjerenih sredstava, materijala i pomoćnog osoblja (defektologa, logopeda, psihologa i sl.) u radu s učenicima s teškoćama.

Skala je konstruirana prema Thurstoneovom modelu i sastoji se od 12 tvrdnji. Na prvih 8 čestica nastavnici procjenjuju 5 kategorija djece:

- djeca s tjelesnim teškoćama;
- djeca s višestrukim teškoćama;
- djeca s mentalnom retardacijom;
- djeca s problemima u ponašanju;
- djeca s teškoćama u učenju.

Na svaku česticu nastavnici odgovaraju na skali od 4 stupnja Likertovog tipa. Za razliku od originalne verzije upitnika nastavnici su trebali odgovoriti na sve čestice, bez obzira da li su imali iskustva u radu s djetetom sa svakom pojedinom teškoćom. Osim te adaptacije, za razliku od originalne verzije upitnika brojevi na skali su imali obrnuto značenje (1= u potpunosti se slažem, do 4= u potpunosti se ne slažem) zbog toga što je to u skladu sa sustavom ocjenjivanja prisutnim u našim školama.

U dosadašnjim istraživanjima (Sideridis i Chandler, 1995a, 1995b, 1997) dobivena je zadovoljavajuća pouzdanost upitnika (koeficijenti Cronbach alpha su iznosili između 0.77 i 0.92). Faktorska struktura pokazuje da je upitnik zasićen sa 4 faktora koji

se mogu objasniti kao faktori *vještina, dobiti, prihvaćanja i podrške* (Sideridis i Chandler, 1997).

Upitnik je preveden i prilagođen za potrebe jednog šireg istraživanja (Mihić, 1999.). Upitnike je ispunilo 108 nastavnica nižih razreda redovnih osnovnih škola (I. do IV. razredi) u Zadru i Šibeniku. Upitnik su anonimno primijenili educirani apsolvent psihologije i školski psiholog.

Nakon provedene statističke obrade rezultata utvrđeno je slijedeće:

- A) faktorskom analizom** na zajedničke faktore utvrđena je dvofaktorska struktura upitnika TIAQ. Na prvom faktoru zasićenje imaju čestice od 1. do 8., a na drugom čestice pod rednim brojem 9., 10., 11. Ovako dobiveni rezultati donekle se uklapaju u pretpostavke i rezultate koje su dobili Sideridis i Chandler (1997) primjenom ovog upitnika. Oni su utvrdili da čestice 9., 10., i 11. čine faktor *Podrške*, što se dobilo i u ovom istraživanju, a ostale na faktoru koji se može nazvati *Vještine – dobiti – prihvaćanje*;
- B) analizom čestica** Skale stavova nastavnika prema integraciji utvrđeno je da većina čestica ima zadovoljavajuću povezanost s ukupnim rezultatom u upitniku. Pouzdanost cijelog upitnika (mjerena Cronbach alfa koeficijentom) iznosi 0.89, dok je prosječna povezanost među česticama 0.17. Kako su u prethodnim istraživanjima dobiveni koeficijenti pouzdanosti od 0.76 do 0.92 (prema Sideridis i Chandler, 1995a) podaci o pouzdanosti dobiveni u ovom uzorku ukazuju na zadovoljavajuću pouzdanost upitnika TIAQ.

Kao indikator pozitivnog stava uzima se rezultat koji je veći od 2.51, a kao indikator negativnog stava rezultat koji je manji od 2.50. Tvrdnja pod rednim brojem 8. se boduje obrnuto jer je u negativnoj korelaciji s ukupnim rezultatom u skali.

U istraživanju koje je proveo Mihić (1999) rezultati na skali TIAQ pokazuju da su stavovi nastavnica u ispitivanim školama uglavnom pozitivni. Najnegativnije stavove nastavnice imaju prema integraciji djece s mentalnom retardacijom, a najpozitivnije prema integraciji djece s teškoćama u učenju. Autor je također utvrdio da postoji značajna povezanost između iskustva u radu s djecom s višestrukim teškoćama, mentalnom retardacijom i poremećajima u ponašanju i stavova prema integraciji te djece u redovne osnovne škole.

LITERATURA

1. Mihić M. (1999) *Odnos samoaktualiziranosti nastavnika i njihovih stavova prema integraciji djece s teškoćama u razvoju u redovne osnovne škole*, diplomski rad, Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet u Zadru.

2. Sideridis G.D., Chandler J.P. (1995a) *Attitudes and characteristics of general music teachers toward integrating children with developmental disabilities*, Applications of Research in Music Education, 11-15.

3. Sideridis G.D., Chandler J.P. (1995b) *Estimates of reliabilities for The Teachers Integration Attitudes Questionnaire, Perceptual and Motor Skills*, 80, 12-14.

4. Sideridis, G.D., Chandler J.P. (1996) *Comparison of attitudes of teachers of physical and musical education toward inclusion of children with disabilities*, *Psychological Reports*, 78, 768-770.

5. Sideridis, G.D., Chandler J.P. (1997) *Assesment of teacher attitudes toward inclusion of students with disabilities: a confirmatory factor analysis*, *Adapted Physical Activity Quarterly*, 14, 51-64.